

Pere Benavent i de Barberà, arquitecte

MARIA TARRAGO

Amb la revista a la impremta, ens arriba la notícia de l'òbit de Pere Benavent. Serveixi aquest article d'homenatge pòstum.

En les generacions d'arquitectes sortits de la Universitat de Barcelona al començament del segle XX cal remarcar-hi la influència que hi va exercir l'afició a l'excursionisme que s'havia posat de moda aleshores i les entitats excursionistes que, lògicament es van anar creant. Gràcies a elles els nostres arquitectes, pintors i escultors van anar coneixent els monuments antics del país i els van anar estudiant a consciència. L'Institut d'Estudis Catalans va contribuir, també, a aquesta investigació arqueològica.

L'amor i l'estudi aviat van traduir-se en una aplicació a les construccions de l'època. Aquets mateixos arquitectes, admirats de la simplicitat popular i ruda de l'arquitectura catalana, varen unir-la a la concisió fina i elegant del Renaixement florentí i la voren aplicar als grans immobles urbans que es començaven a alçar a Barcelona, així com també a les finques i als xalets de Sitges i la Costa Brava.

Es molt curiós el fet que aquesta tendència no era imbuïda des de les entitats oficials, sinó, al contrari, a les escoles lliures no especialitzades en arquitectura, com per exemple, l'Escola d'Art Galí.

Els teòrics d'aquest moviment foren el pintor Torres García i el glossador Eugeni d'Ors, aquest últim en l'època del seu màxim prestigi a Catalunya.

Es coneix el moviment amb el nom de "noucentisme" i, en termes generals, no és més que una reacció molt complicada i que encara avui no ens podem atrevir a explicar.

L'iniciador d'aquesta tendència, encara que solament en alguns aspectes de la seva producció final, fou Josep Goday. Es uns anys més tard, allà per la tercera dècada del segle, que aquesta fusió del art popular i l'arquitectura brunelleschiana és ja forta i valenta, amb els arquitectes Puig-Boada (t. 1915), Folguera, (t. 1917), Nicolau Rubió (t. 1917), R. Raventós (t. 1917), Joan Bergós (t. 1918), Luis Bonet-Garí (t. 1918), Puig Gairalt i Carbó.

Aviat un nou grup, més jove, d'igual tendència, encara que amb una empenta ideològica, que poc a poc els va distanciant del grup anterior, apareix, format per Pelai Martínez (t. 1920), Lluís Girona (t. 1920), Enric Mora (t. 1920), Pere Benavent (t. 1923), Duran Reynals (t. 1926), Anton Fisas i Manuel Mayol.

L'obra dels primers és una lluita constant entre el seu esperit progressista i la seva tendència classicista, sempre dins d'un gran nivell cultural. La dels segons, encara que sense integrar-se d'una manera absoluta a l'esperit del Bauhaus, com

feren els membres del GATCPAC, ens dóna una lliçó de racionalisme una mica heterodox, però plena de valors positius, sobretot, en ésser considerada després d'uns anys.

El més important dels membres d'aquest darrer grup és Pere Benavent de Barberà.

Naturalment, sobre Pere Benavent hem trobat molt poca bibliografia, per en no dir gens. Ens hem hagut de valer de la informació verbal que ens ha facilitat la seva família: l'esposa i el fill. També ens ha estat de molta ajuda per a comprendre la seva trajectòria i els seus pensaments artístics la lectura de les seves publicacions.

Pere Benavent va néixer a Barcelona el 18 d'agost de 1899. Té, per tant, actualment, 75 anys.

Procedeix de Reus per via paterna i materna, puix el seu avi patern era fill de Reus, com també la seva mare.

El pare, Caietà Benavent Abelló, junt amb un germà, foren propietaris, molts

anys, de la ferreteria "Benavent H.", del Portal de l'Àngel. Podem observar doncs, que a la seva família no hi havia cap arquitecte, o sigui, que la seva professió fou vocacional cent per cent.

Va cursar els estudis de batxillerat al Col·legi de Jesuïtes del carrer de Casp i més tard, les carreres de Ciències Exactes i Arquitectura a la Universitat de Barcelona.

Es acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi (12 anys secretari).

Es acadèmic corresponent de la "Real Academia de Bellas Artes de San Fernando" de Madrid; de la de San Carlos de València i de la "Real Academia de Santa Isabel de Hungría", de Sevilla. Es també, membre de la comissió provincial de Monuments Històrics i Artístics de Barcelona i ex-arquitecte municipal.

Fins a la guerra del 36 fou president de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya i director de la revista "Arquitectura i Urbanisme". Per cert, que d'aquesta època hi ha una anècdota que ens pot donar una idea molt clara sobre els ideals, la rectitud i l'honradesa del senyor Benavent.

L'Associació d'Arquitectes de Catalunya fou fundada per un grup d'arquitectes amb caràcter extraoficial, i va arribar a tenir local propi, amb tota una sèrie de dependències: despatxos, biblioteca, etc. En acabar la guerra l'edifici i tot el que contenia va ser incautat per l'Estat, que hi va fundar el "Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña y Baleares". Com que l'edifici i la biblioteca eren propietat dels fundadors, el senyor Benavent, sentint-se responsable davant dels seus companys, va fer tots els passos que calien a Madrid, valent-se d'una sèrie d'advocats —pagant-los ell— perquè fos restituit l'edifici als seus propietaris. Després de dos anys de treballs infructuosos, es va donar per vençut, però a partir d'aquella data no va voler saber res amb el "Colegio Oficial", i hi mantingué solament els contactes més indispensables. Home d'una gran cultura i de ploma fàcil, té una sèrie de publicacions sobre temes d'arquitectura, algunes de les quals, com per exemple "Cómo debo construir", que ha arribat a aconseguir 8 edicions, constitueix una

obra imprescindible per a arquitectes i aparelladors.

També ha donat gran quantitat de conferències, moltes d'elles publicades, que són les que més llum han donat per a comprendre la personalitat de l'artista.

Finalment, encara que no entra en la matèria que tractem, és un excel·lent poeta, d'arrels carnerianes, la seva obra ha estat premiada en diversos Jocs Florals.

L'OBRA DE PERE BENAVENT COM A ARQUITECTE

En termes generals la seva obra no es una obra estàtica, al contrari, la veiem evolucionar de manera clara a través dels anys. Es una evolució una mica fragmentada, que ens permet de parlar de períodes o millor dit, d'èpoques.

En la primera època trobem una arquitectura clàssica renaixentista, potser més pal·ladiana que brunel·leschiana; alternàncies als balcons, tant en la forma com en els materials, que trenquen la uniformitat i donen moviment a l'edifici. Poc a poc comença a emprar solucions més

racionalistes, façanes molt simples, també desiguals, encara que amb algun element clàssic, com per exemple, un frontó rematant la façana, etc. Aquesta època la podem catalogar com la més dolenta. A l'edifici de l'Avinguda Gaudí, construït l'any 32, hi trobem ja les primeres manifestacions "modernes"; es tracta d'una obra ja molt madura, on ha eliminat de manera implacable tot element ornamental, amb la qual cosa el projecte guanya en senzillesa i eficàcia estructural. En desterra tot allò que no està sotmès a la funció; apartant-se, per altra part, voluntàriament, de les directrius de Le Corbusier, cosa que ell ja manifesta en el fullet que va dedicar a l'obra. Les finestres no formen unitat amb les terrasses, leit-motiv que emprarà fins al final, de fonda arrel clàssica.

El mateix estil trobem a les edificacions del carrer Urgell, fetes en un lapsus de sis anys de diferència, així com la modificació de la casa del Passeig de Gràcia, xamfrà Rosselló, amb formes racionalistes i una mica eclèctica. Tots aquests edificis

presenten grans semblances amb les formes arquitectòniques de la revista "Moderne Bouformen"; no en va ell fou l'arquitecte que més va deixar-se influenciar pels seus corrents. Som ja als anys dubitatius de la post-guerra, en els quals no ens estranya la influència de l'arquitectura alemanya, al ensems que un gran confusionisme.

Als pavellons de l'Institut Pere Mata, de Reus hi trobem una façana molt ben ritmada, de fàbrica vista i finestres molt allargades verticalment, on la característica més interessant és l'esforç que ha fet l'artista per adaptar aquestes edificacions a les existents, de Domènech i Mun-taner. Crec que a la fotografia ja es pot apreciar una mica: dins la diferència d'estil, queda molt ben conjuntat.

La seva evolució es va realitzant ràpidament, fins a arribar als anys actuals, on trobem l'edifici del Passeig de la Bonanova, amb solucions completament al dia, tant en l'estètica com en la distri-

bució dels interiors, molt racional (distribució per sectors, amb llocs de descans, serveis i d'ús familiar), encara que dins d'una estructura pròpia del tipus de la societat actual nostra. Exteriorment l'edifici queda força equilibrat, amb gran pu-resa de formes i proporcions rítmiques que, si més no, ens dóna idea de l'esforç que ha fet P. Benavent per a posar-se al dia.

Quant a les seves teories, estan ben reflectides en algunes frases extretes de les seves publicacions:

"L'obra d'arquitectura tindrà una major valor com a tal, resistirà més impassible-ment l'implacable judici dels temps, com més rica sigui d'elements bàsics de l'èpo-ca que la produí (...) per això la indivi-dualitat esporàdica isolada dintre de l'èpo-ca seva i potser incomformada amb ella, àdhuc en aquells casos de real magnitud i potència, té, en arquitectura, al meu entendre, una valor escassa i sempre ef-mera".

"L'arquitecte, encara que sigui un home del seu temps, s'ha d'amotillar a la funció social que l'edifici ha d'acomplir, a l'in-dret on ha d'anar situat, al tarannà del propietari, als diners que hom vol des-pendra-hi, etc. Tots aquests fets són col-laboradors de l'artista (1).

(Jo, en particular, crec que en lloc de col-laborar el que fan és restar-li llibertat)".

Al seu llibre "L'honor i la glòria de l'ofici" ridiculitza una mica la "màquina de viure" de Le Corbusier. Manté per espai de molt de temps una forta polèmi-ca contra els vanguardistes d'aire interna-cional, posant-se en front del GATCPAC de manera violenta.

Amb tot, la seva obra ens posa davant d'un treballador honest, autèntic, que se-gueix sense defallir el camí que ell s'ha marcat, i que ens permet de considerar la seva obra "una feina ben feta".

(1) "Arquitectes i Arquitectura". Confe-rència llegida a l'Escola d'Assistència So-cial el 28 de juny de 1934.

OBRES MES DESTACADES DE L'ARQUITECTE PERE BENAVENT

- 1923. Projecte casa de pisos. Via Merli-diana-Marina-Almogàvers.
Sr. Antoni Amentlla.
- 1924. **Casa de pisos**, Avda. José Anto-nio, n.º 513.
Srs. Miquel i Joan Sabat.
Projecte monument al Sagrat Cor, a Saragossa.
- 1925. **Casa de pisos**, Avda. José Anto-nio, n.º 533.
Sra. Assumpció Queraltó.
Torre a Olot, Eixampla Malagrida.
Sr. Jaume Gassiot.
- 1926. Cases de pisos, carrers Martí i Ju-lià, Cantonada Copons.
Sr. M. Barguñó.
Torre a Sardanyola.
Sr. Agustí Mimó.
Casa de pisos al carrer Calàbria n.º 73.
Sr. Joaquim Boada.
Torre a Sardanyola.
Germans Palou.
Cases de pisos, carrer Roger de Flor, cantonada Ausiàs March.
Sr. Marià Lores.

- 1927. Taller a Olot.
Sr. Ignasi Malloí.
Cases de pisos, carrer París 175 i 177.
Sr. Salvador Torres Domènech.
Casa de pisos, carrer Roger de Flor, 96.
Sra. Marià Lores.
- 1928. Cases de pisos, als carrers Bor-rell, 122, xamfrà Diputació, 130.
Joaquim Boada.
- 1929. **Monument als Màrtirs de la Inde-pendència**. Psa. St. Sever.
Cases de pisos, carrer Lepanto, 349 i 351, cant. Marina.
Sr. Ramon Llardent.
- 1930. Panteó n.º 84, agrup. 7.ª Via Sant Jordi, Cementiri Nou.
Casa de pisos, carrer París, 145.
Sra. Magdalena de Barberà Vergès.
Casa pisos, Passatge. Marimón, 6.
Sr. Josep M.ª Coll i Massaguer.
Casa-torre a Castelldefels.
Sr. Daniel Roehrich.
Casa de pisos, Rambla del Prat, 14.
Sr. Salvador Bonet.
- 1931. Casa pisos, Passatge Marimón, 9.
Sr. Joaquim Boada.

- Casa de pisos, carrer Balmes, 236.
Sra. Maria Esquerdo Grau.
Sala d'actes de l'Iltre Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- 1932. **Casa de pisos**, a l'Avinguda Gau-dí, 36.
- 1933. Ampliació i reforma fàbrica carrer Bagur.
Manufac. Serra Balet.
- 1934. Casa a Constantí (Tarragona), car-rer F. Macià, 7.
Sr. Antoni Puvill.
Casa de pisos al carrer Ros de Olano, 17.
Sr. Enric Xirinacs.
Casa de pisos, carrer Menéndez Pelayo, 157. i Travessera de Grà-cia, 158-160.
Les dues de J. Esteva Fontanet.
Panteó Caputxins de Catalunya.
Cementiri de les Corts. Dep. Cen-tral, n.º 12.
Projecte catedral de Bluefields. Ni-caragua.
- 1935. **Cases de pisos**, Passeig de Grà-cia, 104, 106, 108.
Sr. Jacint Esteva.

- Casa de pisos, carrer Roselló, 91.
Sra. Marià Bordas.
Panteó n.º 6, Avda. St. Esteve,
Cementiri St. Gervasi.
Srs. Lluís i Rita Cardona.
- Casa de pisos**, carrer París, 127.
Srs. Lluís i Rita Cardona.
Concurs d'idees per la urbanització
del Parc de Montjuïc.
1939. **Reconstrucció Convent Sta. Anna**,
dels PP. Caputxins de Sarrià.
Cripta Convent de Pompeya. Pares
Caputxins de Catalunya.
1940. Casa carrer Balmes, 338.
Sr. Joan Xicola.
1941. Casa de pisos, carrer Urgell, 53.
Sr. Antoni Bosch Oliveró.
Casa de pisos, carrer Muntaner,
n.º 300, Xamfrà Laforja.
Sr. Manuel Fàbregas.
1942. Reconstrucció Església Parroquial
Sant Andreu del Palomar.
1943. **Torre, Sitges**.
Sr. Tomàs Abelló.
conjunt industrial, Flassà. Fàbrica,
habitacles personal, direcció, jardí
d'infància.
1944. Casa de pisos, Avda. Príncep d'As-
túries, 55. Pa. de la torre 4.
Sr. Ruiz.
Casa torre, carrer Ganduxer, 151.
C. Sans de Masinfern.
1945. Casa de pisos, carrers M. Pelayo,
Belén i Topaci.
Sr. Manuel Fàbregas.
Casa de pisos, carrer Ganduxer,
xamfrà G. Mitre.
Sr. C. Torres.
Ampliació torre Vilanova i la Geltrú.
Sr. Eugeni d'Ors.
Edifici industrial, carrer Escorial,
xamfrà St. Lluís.
Sr. Esteve Masinfern.
Casa de pisos, carrer Alfons XII, 22
Casa de pisos, carrer Reina Vic-
tòria, 26.
Sra. Angels Rivièrre de Pons.
Reconstrucció del "Manso" Pele-
grí, Cardedeu.
Sr. Mario Rivièrre.
Reconstrucció del "Manso" Mas-
caró, Sant Pol de Mar.
Sr. Josep M.ª Surís.
1946. Edifici industrial, carrer Rubí, 24.
Sr. Manuel Fàbregas.
Casa de pisos al carrer del Doctor
Carulla.
1947. **Casa de pisos**, C./ Urgell, 51-bis.
Sr. Antoni Bosch Oliveró.
Capella a Ntra. Sra. de Montserrat,
al Camí de Gesa, Vall d'Aran.
Reconstrucció del mas Vila de Bar-
berá, Reus.
Casa de pisos, C./ Ferran Puig, 44.
Sr. Antoni Picó Domingo.
Casa torre, carrer Roca i Batlle.
Antoni Bosch Oliveró.
1948. Estudi d'arquitecte, carrer Anglí,
28-30.
Casa de pisos, carrer de Babilònia,
ara Ciutat de Balaguer, 65.
Residència tallers a Sant Cugat
del Vallès.
Casa torre, carrer Pomaret, xamfrà
Tarre.
Sra. Concepció Prats.
Casa torre, solar 142, Urbanització
"Ntra. Sra. del Coll".
Josep M.ª Esmatges.
1949. Casa torre, C./ J. A. Clavé, Sitges.
Sr. Tomàs Abelló Ferrer.
Casa torre, Arenys de Mar.
Sra. Concepció Bonafont de Mitjans.
1950. Restauració ermita de Sant Fermí,
Flassà. Girona.
1951. Retaule altar major Església de la
Selva del Camp (Tarragona).
Casa de pisos, carrer Major de
Sarrià, 5.
Sr. Erasme d'Imbert.
Casa torre, L'Oidà, Cadaqués.
Sr. Marc Massó Vergés.
Reconstrucció església de Sant
Francesc, Reus.
1953. Projecte Clínica i Hospital, Santa
Coloma de Queralt.
1954. Projecte de Museu Fortuny, Reus.
Altar Sagrat Cor de Maria, Esglé-
sia Sant Fèlix, Girona.
Altar de Sant Josep, Santuari de
Núria.
1955. **Col·legis Majors Ntra. de Mont-
serrat i Sant Raimon de Penyafort**.
Casa torre a Pedralbes, carrer Do-
mínguez Miralles.
Marc Massó Vergés.
1956. Nau per a oficines a Benicarló.
Sr. Salvador Fontcuberta.
1957. Projecte bloc de pisos vivendes
econòmiques, carrer Menorca.
Caixa de Pensions Vellesa i Estalv.
1958. Pavellons Institut Pere Mata, Reus.
Pavelló tallers, pavelló popular, pa-
velló distingits.
1959. Casa de pisos, carrer Vilarroel, 14.
Bernabé Clarasó Seguí.
1962. Nau industrial, carrer València.
Salvador Fontcuberta.
Asil per als vells, Benicarló.
1963. Casa torre "Sta. Llúcia", Rupit.
Sr. Marc Massó Vergés.
1964. **Bloc d'habitacles**, Avda. José An-
tonio, cantonada Calàbria.
Caixa de Pensions V. i E.
Panteó Via St. Olegari, n.º 8, agru-
pació 2.ª Cementiri nou.
Sr. Bernabé Clarasó Seguí.
1966. Bloc de cases Avda. José Antonio,
1.103 i 1.105.
Caixa de Pensions V. i E.
Panteó al Cementiri de Cardedeu.
Hereus de D. Mario Rivièrre.
1967. Urbanització a l'Ametlla, cases xa-
lets de Carles Badía Moret.
1968. **Casa de pisos**. P. Bonanova, 63.
Comunitat de propietaris.
1969. Tomba al cementiri de Reus.
Sr. Marc Massó Vergés.
Rocafort, 225.
1971. Casa de pisos i plantes comercials,
Sr. A. Bosch Oliveró.
- obres més importants.

PUBLICACIONS

Arquitectura

- L'honor i l'alegria de l'ofici, 1934. Con-
ferència.
- Una casa d'habitacles econòmics: Avda.
Gaudí, 56. 1933. Fullet.
- Com he de construir; 1.ª edició, 1933;
2.ª edició, 1934.
- L'arquitecte i l'home, Inseparables. (Con-
ferència llegida a l'Associació d'Arqui-
tectes de Catalunya), 1936.
- Arquitectes i Arquitectura. (Conferència
llegida a l'Escola d'Assistència Social),
1936.
- Cómo debo construir (8 edicions de 1939
a 1971).
- La confesión de un arquitecto. (Conferèn-
cia). 1951.

Espejo de Arquitectos. (Conferència), 1951
Escultores y arquitectos o Lo decorativo
en arquitectura, seguit de Claudel y el
arquitecto. (Conferència). 1951.
Actualidad y Arquitectura. (Conferència).
1956.
Així es construeix. 1964.

Obres que es troben al Col·legi d'Arquitectes de Barcelona:

Poesia

Flor d'ametller. 1918.
Epigrames, volum aparegut dintre la col·lecció de "La Revista". 1920.
La rosa i el cristall. 1938.
L'estrella i el picarol. 1938.
La rialla als llavis. 1938.
El llibre de les deu cançons. 1939.
Versos i proses de la Vall d'Aran. 1948.
Llibre del caminant (miscel·lània lírica).
Torrell de Reus. 1949.
El deixant de cada dia (1939-1949). Torrell
de Reus. 1950.

Varis

Pensaments de Josep Joubert. Volum IV,
sèrie 2.ª de la col·lecció "Minerva", pu-
blicada per la Mancomunitat de Cata-
lunya. Traducció 1918.
Homes, homenets i homenassos. Assalgs.
1935.
Brisas de alegría y honor. (El sentido
profesional de la vida). Ediciones Tau-
ro. 1944.
Tú no eres cristiano. (Sota el pseudònim
de Víctor Lacruz). 1953.
Evocación del Maestro Labarta en su vida
y en su obra. Publicaciones de la Real
Academia de Bellas Artes de San Jorge.
1966.

BIBLIOGRAFIA

BOHIGAS ORIOL. **Barcelona entre el Pla
Cerdà i el barraquisme.** Edicions 62.
Barcelona. 1963.
BOHIGAS ORIOL. **Arquitectura española
de la segunda República.** Tusquets edi-
tor. Barcelona. 1970.
CIRICI PELLICER, A. **L'art català contem-
porani.** Edicions 62. Barcelona. 1970.
DOMENECH GIRBAU, L. **Arquitectura es-
pañola contemporánea.** Editorial Blume.
Barcelona. 1968.
RAFOLS, J. F. **Despliegue brunelleschiano
en el novocentismo catalán.** Cuadernos
de Arquitectura. 2.º sem. 1960.

CONVERSA AMB J. M.

Vaig parlar amb Josep M. Ribas Prous una nit de dissabte, al seu pis del "Niloga". La conversa, inicialment centrada en la fotografia, motiu d'aquesta entrevista, va derivar cap al grafisme, i del grafisme al còmic i del còmic a la política (off the record, naturalment). Ara el text que vaig escriure ja fa temps ha estat reelaborat. Espero que les opinions d'un fotògraf sobre el món de la fotografia ajudin una mica a esbossar la seva personalitat. Ribas s'expressa amb una certa diplomàcia, però les seves conviccions són fermes, i així ho demostren les seves obres, cada vegada més identificables amb un estil personal situat per damunt de qualsevol circumstància externa al discurs càlidament matemàtic del procés de revelat i a l'evolució estètico-ideològica del seu autor...

